

Smittsäkrad besättning gris

- ett smittskyddsprogram för grisgårdar

Bakgrund

Smittsäkrad besättning gris är ett kontrollprogram som handlar om smittskydd på svenska grisgårdar. Programmet utvecklades under perioden 2012 - 2016 och programstart skedde 1:a juni 2016.

Målet med programmet är att förebygga och minska risken för att smitta förs in till grisgårdar, sprids inom gårdarna och från desamma. Ytterligare mål är förbättrad folkhälsa genom att särskilt fokusera på sjukdomar som kan spridas mellan djur och människa, inklusive antibiotikaresistenta bakterier så som MRSA.

Programmet är tänkt att stimulera till ständig förbättring av smittskyddet på svenska grisgårdar. Detta genom att exempelvis koppla förbättringar i smittskyddet till högre ersättning vid sjukdomsutbrott, försäkringspremier eller villkor för handel med livdjur.

Smittsäkrad besättning gris fokuserar inte på ett enskilt smittämne utan jobbar istället med att bryta smittvägar generellt. Programmet har två nivåer, "Grund" och "Spets", och anslutning sker i flera steg, där både en egeninventering av smittskyddet på gård och ett uppföljningsbesök av veterinär ingår. Vid gårdsbesöket upprättas en åtgärdsplan för att höja smittskyddet. Denna görs gemensamt av djurhållare och veterinär. Anslutna gårdar får sedan regelbundna besök av veterinär.

Programmet omfattar kontrollpunkter för inköp och försäljning av djur, besöks- och personalrutiner, smittskydd inom gården, utlastning, kontakt med andra djurslag, kontakt med andra besättningar, inslussning av djur, hygien, kadaverhantering, foderförvaring, skadedjursbekämpning, planskiss och flöden samt smittskyddsamråd innan ombyggnation. För den högre nivån omfattar programmet även genomgången smittskyddsutbildning för djurhållare.

Exempel på aktiviteter under 2017

Arbetet med programmet har under 2017 präglats av ett intensivt arbete hos fältverksamma veterinärer, med många anslutningsbesök. Antal anslutna besättningar är nu 552. Fördelningen per län och nivå finns redovisat i tabell 1.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Frida Karlsson, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
frida.karlsson@gardochdjurhalsan.se
Tel: 013-24 48 48

Programadministratör:

Anna-Greta Enström
Gård & Djurhälsan
anna-greta.enstrom@gardochdjurhalsan.se
Tel: 0511-676 62

Tabell 1. Antal anslutna besättningar i respektive nivå fördelat på län

Län	Grund	Spets	Grund med anmärkning	Spets med anmärkning
Blekinge			12	1
Dalarna	1		5	
Gotland	1	1	10	9
Gävleborgs			5	1
Halland	6	2	53	4
Jämtland			2	
Jönköpings län			5	1
Kalmar	4		20	3
Kronoberg			6	
Norrbottn		1	3	2
Skåne	17	5	91	23
Stockholm	2		4	1
Södermanland	6		8	2
Uppsala	2		5	4
Värmland	1	2	6	6
Västerbotten		1	4	
Västernorrland			2	1
Västmanland	7	2	15	4
Västra Götaland	13	9	77	20
Örebro	2		15	1
Östergötland	12		16	8
Totalt	74	23	364	91

Annars har året med Smittsäkrad besättning gris handlat om att informera och utbilda om programmet. Information till djurhållare har huvudsakligen skett via fältveterinärer på plats i besättningarna, men också via webbsidan smittsäkra.se och mailutskick. Kontakt mellan programansvarig och veterinärer har hållits via mail och telefon. Programansvarig har fångat upp frågor som sedan tagits vidare till den referensgrupp som finns knuten till programmet. I

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:
Frida Karlsson, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
frida.karlsson@gardochdjurhalsan.se
Tel: 013-24 48 48

Programadministratör:
Anna-Greta Enström
Gård & Djurhälsan
anna-greta.enstrom@gardochdjurhalsan.se
Tel: 0511-676 62

referensgruppen har Sveriges Grisföretagare, Lundens Djurhälsovård, Distriktsveterinärerna och vissa privata veterinärer haft en aktiv roll. Vid oenighet mellan djurhållare och veterinär gällande bedömning på gård har även djurhållare möjlighet att vända sig till referensgruppen.

I mars hölls en utbildning för ny kontrollpersonal där två veterinärer deltog. För närvarande har 45 veterinärer möjlighet att arbeta i programmet. Av de som genomgått kurs är fördelningen över olika organisationer: 18 veterinärer från Gård & Djurhälsan (inklusive konsulter), tre från Lundens Djurhälsovård, 13 från Distriktsveterinärerna och elva övriga. Behöriga veterinärer finns fördelade över alla Sveriges län.

Under hösten har även smittskyddskurser för djurhållare och anställda anordnats. Det totala antalet deltagare på kurserna har varit 143. Den geografiska fördelningen har varit:

- Vreta Kloster, Östergötlands län, 5 oktober, 18 deltagare
- Staffanstorp, Skåne län, 25 oktober, 33 deltagare
- Västerås, Västmanlands län, 8 november, 36 deltagare
- Vara, Västergötlands län, 17 november, 41 deltagare
- Tvååker, Hallands län, 29 november, 15 deltagare

Smittskyddskurserna har varit öppna för alla som gjort en intresseanmälan till programmet. Föreläsningar på kursen har kompletterats med animationer, filmer och gruppdiskussioner. Under utbildningsdagen har också aktuella frågor lyfts, så som afrikansk svinpest, MRSA, skadedjursbekämpning och utformning av utlastningar. Fältverksamma veterinärer med olika erfarenheter har deltagit för att få en historisk och/eller lokal anknytning. Syftet med kurserna har varit att höja kunskapen och medvetandet om smittskyddets betydelse för djurhälsan, men också att väcka intresse och inspirera djurhållare till att dela med sig av sina erfarenheter och plocka russin ur kakan. Vi har med kurserna velat göra smittskydd roligt, viktigt och intressant.

Det har varit mycket givande att vara ute och möta djurhållare och anställda från grisgårdar i hela landet, och diskussionerna och frågeställningarna har varit intressanta. Vi har också haft tillfälle att diskutera frågor kring programmets regler och utformning direkt med dem det direkt berör. Vi hoppas på fler spännande möten nästkommande år.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Frida Karlsson, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
frida.karlsson@gardochdjurhalsan.se
Tel: 013-24 48 48

Programadministratör:

Anna-Greta Enström
Gård & Djurhälsan
anna-greta.enstrom@gardochdjurhalsan.se
Tel: 0511-676 62